

Kortanalys 4/2018

Kvinnors och mäns
utsatthet som politiker

Innehåll

Sammanfattning	3
Inledning	4
Syfte och frågeställningar	5
Metod	6
Politikers utsatthet	8
Små skillnader i vilka händelser kvinnor och män utsätts för	8
Kvinnor har marginellt större risk att utsättas.....	9
Hot och trakasserier står för kvinnors något större risk	11
Ingen könsskillnad i våld, skadegörelse och stöld	13
Att byta eller lämna politiska uppdrag	15
Kvinnor överväger oftare att byta eller lämna uppdrag	15
Risken att lämna eller byta uppdrag återspeglar delvis utsattheten	17
Avslutande diskussion	19
Referenser	21
Bilaga	23

URN: NBN: SE: BRA-772
© Brottsförebyggande rådet 2018

Författare: Elisabeth Nordén
Vetenskaplig granskare: Professor Marie Torstensson Levander, Malmö universitet
Omslagsillustration: Susanne Engman
Produktion: Brottsförebyggande rådet, Box 1386, 111 93 Stockholm
Telefon 08-527 58 400, fax 08-411 90 75, e-post info@bra.se, www.bra.se

Denna kortanalys kan laddas ner från Brås webbplats www.bra.se

Sammanfattning

För att kvinnor och män ska ha samma möjlighet till politiskt inflytande är det viktigt att få klarhet i om det finns könsskillnader i politikernas utsatthet för till exempel hot och trakasserier. Syftet med den här kortanalysen är därför att presentera en fördjupad analys av eventuella könsskillnader i utsattheten bland politiskt förtroendevalda.

Publikationen bygger på uppgifter från politikernas trygghetsundersökning (PTU), där politiskt förtroendevalda tillfrågas om sin utsatthet.

Hot eller trakasserier via internet är vanligast

Bland politiker som utsätts med anledning av sitt uppdrag är det oavsett kön vanligast att händelsen består av hot eller trakasserier via internet. Hot eller trakasserier via internet står dock för en något större andel av de händelser som drabbar kvinnor än av de händelser som drabbar män, som istället oftare består av skadegörelse.

Kvinnor har marginellt större risk att utsättas

Det finns omständigheter som tycks påverka politikernas risk att utsättas, vars fördelning skiljer sig mellan kvinnor och män. Till exempel är risken att utsättas större bland politiker som är omtalade i medierna eller i sociala medier, samtidigt som män oftare än kvinnor uppger att de är omtalade. För att se om kvinnor och män i samma position och situation har olika stor risk att utsättas, tas här hänsyn till sådana skillnader. När andra faktorer kontrolleras har kvinnor marginellt större risk än män att utsättas som politiker (riskkvot 1,1). Riskökningen motsvarar att om 25 procent av männen utsatts skulle andelen utsatta kvinnor, allt annat lika, vara 28 procent. Det är hot och trakasserier som står för kvinnors något större risk att utsättas. Ing-

en könsskillnad syns däremot i risken att utsättas för våld, skadegörelse eller stöld.

Även om könsskillnaden i utsatthet är marginell kan det ses som ett demokratiskt problem att en grupp med mindre politiskt inflytande också tycks ha något större risk att utsättas som politiker. Utöver kvinnor är även yngre och personer med utländsk bakgrund underrepresenterade inom politiken i förhållande till sin befolkningens mängd. Enligt resultaten har också dessa grupper större risk att utsättas inom ramen för sitt politiska uppdrag.

Andra faktorer än kön har större betydelse för utsattheten

Andra faktorer än kön tycks ha avsevärt större betydelse för risken att utsättas som politiker. Det som verkar ha störst betydelse är att vara yngre, aktiv på internet eller i sociala medier, omskriven eller omtalad i medierna eller i sociala medier samt att vara förtroendevald för Sverigedemokraterna. Dessa faktorer verkar ha ungefär lika stor betydelse för kvinnor som för män. Resultaten är i linje med dem från tidigare undersökningar; vad politiker gör verkar överlag ha större betydelse för deras risk att utsättas än vilka de är.

Risken att politiker ska byta eller lämna uppdrag återspeglar delvis deras utsatthet

De faktorer som ökar risken för att politiker utsätts ökar överlag också risken för att de ska byta eller lämna uppdrag med anledning av utsatthet eller oro. Kvinnor har alltså även större risk än män att överväga att byta eller lämna något av sina uppdrag och i viss mån även att verkligen göra det. De största riskfaktorerna för att som politiker byta eller lämna uppdrag är dock att vara yngre, omskriven i medierna eller i sociala medier och förtroendevald för Sverigedemokraterna.

Inledning

Regeringen har som mål att kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva medborgare och att forma villkoren för beslutsfattandet (Regeringen 2014). Kvinnor innehar dock mer sällan de positioner som innebär störst politiskt inflytande (SCB 2016a). För att uppnå målet om jämställdhet i politiken är det viktigt att studera om det finns könsskillnader i politikernas utsatthet för till exempel hot och trakasserier, eftersom det i sin tur kan leda till att de byter eller lämnar politiska uppdrag. Därför är det angeläget att undersöka om kvinnor och män har olika stor risk att utsättas som politiker.

Politikernas trygghetsundersökning (PTU) är en enkätundersökning bland politiskt förtroendevalda i Sverige. I PTU uppger ungefär en fjärdedel av både män och kvinnor att de utsatts i samband med sitt politiska uppdrag. Män uppger däremot oftare än kvinnor att de utsatts för våld, skadegörelse eller stöld. Kvinnor uppger oftare än män att de övervägt att byta eller lämna uppdrag med anledning av utsatthet eller oro, men det syns ingen tydlig könsskillnad i andelen som uppger att de faktiskt bytt eller lämnat uppdrag (Brå 2017a). Könsskillnader i förtroendeuppdragen kan dock påverka resultaten; i kommuner är ordföranden i 63 procent av fallen en man, och de politiska partierna har olika könsfördelning (SCB 2016a). Att kvinnor och män totalt sett uppger att de utsatts i ungefär samma utsträckning behöver därför inte innebära att de har lika stor risk att utsättas om de befinner sig under samma omständigheter.

Utöver PTU finns vissa andra kartläggningar där kvinnors och mäns utsatthet som politiker har jämförts. I tre studier om politiker i Kanada, Norge respektive Storbritannien hittades inga statistiskt signifikanta könsskillnader i utsatthet för bland annat trakasserier (Adams m.fl. 2009, Bjørgo och Silkoset 2017, James m.fl. 2016). I en studie av trakasserande twitterinlägg riktade mot brittiska parlamentsledamöter drabbades män i större utsträckning än kvinnor (McLoughlin och Ward 2017). Ingen av studierna kontrollerade dock för eventuella könsskillnader i till exempel politikernas uppdrag eller hur kända de var hos allmänheten.

Det finns även internationella kartläggningar av politiskt våld i samband med val, vilket förutom politiker också drabbar bland annat valarbetare och röstande medborgare. Forskarna bakom dessa studier har oftast inte undersökt kön eller bara undersökt kvinnors utsatthet (Bjarnegård 2017). I en av dessa kartläggningar verkade dock incidenter som endast drabbat män i större utsträckning handla om fysiskt våld, medan incidenter som bara drabbat kvinnor oftare rörde sig om hot eller trakasserier (Bardall 2011).

Syfte och frågeställningar

Även om det finns kartläggningar av kvinnors och mäns utsatthet som politiker, har ingen av dem tagit hänsyn till könsskillnader i till exempel politikernas uppdrag. Därför saknas kunskap om ifall politiskt förtroendevalda män respektive kvinnor har olika stor risk att utsättas om de befinner sig i samma situation och position. Syftet med den här publikationen är därför att utföra en fördjupad analys av eventuella könsskillnader i utsatthet bland politiskt förtroendevalda i Sverige. Det undersöks genom följande frågeställningar:

- Finns det skillnader i vilka händelser som kvinnor respektive män utsätts för inom ramen för sitt politiska uppdrag?
- Finns det könsskillnader i politikers utsatthet när hänsyn tas till andra faktorer som är relaterade till utsatthet?
- Verkar samma faktorer påverka kvinnors respektive mäns risk att utsättas som politiker?
- Finns det skillnader mellan kvinnor och män i risken att byta eller lämna politiska uppdrag, med anledning av utsatthet eller oro, när hänsyn tas till andra faktorer?

Metod

Den här kortanalysen baseras på data från Politikernas trygghetsundersökning (PTU), där alla ordinarie ledamöter i Sveriges riksdag och fullmäktigeförsamlingar tillfrågas om sin utsatthet. De som ingår i undersökningen har alltså ett tydligt politiskt uppdrag och motsvarar ungefär en tredjedel av alla politiskt förtroendevalda i Sverige (cirka 14 000 av 42 000). Brå har vartannat år fått i uppdrag av regeringen att genomföra PTU, vilket innebär att kartläggningen hittills genomförts fyra gånger. Datainsamlingen sker främst via webbenkät, men de som inte vill eller har möjlighet att svara via webben kan istället svara via postenkät. Andelen som besvarade enkäten var 60 procent i den senaste undersökningen 2017 (Brå 2017a). Svarefrekvensen är lägre bland personer i åldern 49 år och yngre, bland riksdagsledamöter samt bland förtroendevalda för Sverigedemokraterna. Detta kan påverka resultaten, eftersom det är möjligt att utsatthetens nivå är annorlunda bland dem som besvarade enkäten. För mer detaljer om hur undersökningen genomförs, se den tekniska rapporten (Brå 2017b).

För att undersöka om kvinnor och män har olika stor risk att utsättas som politiker, används här multivariat logistisk regression. Därmed undersöks hur mycket varje enskild faktor bidrar till risken att utsättas när övriga faktorer hålls konstanta, till exempel hur stor betydelse det har att vara kvinna när hänsyn samtidigt tas till faktorer som partitillhörighet och att vara känd hos allmänheten. Utöver kön ingår faktorer där det finns tydliga skillnader i utsatthet mellan olika kategorier, eftersom det tyder på att de är viktiga att ta hänsyn till.¹ Följande faktorer ingår: kön, ålder, svensk/utländsk bakgrund, förtroendeuppdragets omfattning, aktivitet på internet eller i sociala medier, att vara omskriven eller omtalad i medierna eller i sociala medier, att vara känd hos allmänheten, typ av politiskt förtroendeuppdrag, storstadskommun/övriga kommuner samt partitillhörighet.

Logistisk regression används här även för att undersöka om kvinnor och män, allt annat lika, har olika stor risk att byta eller lämna politiska uppdrag med anledning av utsatthet eller oro. Frågorna undersöker dels ifall personen *övervägt* att byta eller lämna ett specifikt uppdrag eller samtliga uppdrag, dels ifall personen verkligen gjort detta. Samma variabler ingår i regressionerna över risk att byta eller lämna uppdrag som i regressionerna över risk att utsättas.²

Resultatet av de logistiska regressionerna redovisas i riskkvoter, vilka kan anta värden från 0

¹ Det är problematiskt om några av variablerna i den logistiska regressionen uppvisar ett starkt samband med varandra, så kallad multikollinearitet, och därför undersöktes om detta förekommer (se Midi, Sarkar och Rana 2010). I en korrelationsmatris över samtliga oberoende variabler uppvisade inget par en korrelation över 0,80 (högst korrelation var 0,42). I en linjär regressionsanalys över modellen uppvisade inga variabler *tolerance* under 0,2 eller VIF över 10 (lägst *tolerance* var 0,8 och högst VIF 1,7). Sammanfattningsvis finns alltså inga tecken på problem med multikollinearitet.

² Riksdagsledamöter ingår dock inte när risken att faktiskt byta eller lämna uppdrag undersöks, vilket beror på att för få riksdagsledamöter uppgett detta.

och uppåt.³ När riskkvoten är 1 betyder det att gruppen har lika stor risk att utsättas som referensgruppen. Riskkvoter under 1 innebär att gruppen har mindre risk att utsättas, medan riskkvoter över 1 innebär att gruppen har större risk att utsättas. Om andelen utsatta kvinnor skulle vara 10 procent och andelen utsatta män 5 procent blir riskkvoten 2,0 ($10 \% / 5 \% = 2$), vilket kan uttryckas som att kvinnors risk att utsättas är dubbelt så stor som mäns.

De logistiska regressionerna utförs dels totalt, dels uppdelat på kvinnor och män.⁴ Totalen kan bland annat belysa ifall risken att utsättas som politiker skiljer sig mellan kvinnor och män, när övriga faktorer hålls konstanta. De separata analyserna på kvinnor respektive män kan istället avslöja om kön samspelar med andra faktorer. Till exempel skulle ett samspel mellan kön och utländsk bakgrund kunna handla om att utländsk bakgrund ökar mäns risk att utsättas, men inte kvinnors.

I den här publikationen ingår data från PTU 2017 och 2013, där antalet svarande var 8 089 respektive 8 894.⁵ Eftersom PTU undersöker utsattheten under det föregående året är det alltså utsatthet under 2016 och 2012 som studerats. Det första genomförandet av PTU ingår inte, eftersom det var en pilotstudie och därför skiljer sig från senare undersökningar. Inte heller PTU 2015 om utsatthet under valåret dessförinnan ingår, eftersom utsattheten är större under valår än under mellanliggande år.

För att studera vilka händelser kvinnor respektive män utsätts för, sammanfogades uppgifter från PTU 2013 och PTU 2017. Denna statistik bygger på den senaste händelsen av våld, skadegörelse eller stöld respektive hot eller trakasserier, vart och ett av åren ifråga.⁶ Totalt ingår 3 709 händelser i analysen; som mest fyra händelser per person (två händelser per år). Det var dock bara möjligt att lägga ihop åren vid analysen av händelser, inte av individer, och därför utfördes logistisk regression huvudsakligen baserat på PTU 2017.⁷ För att se om resultaten håller över tid utfördes även separata logistiska regressioner på PTU 2013 (se tabell 9–13 i bilagan).⁸

Det kan inte uteslutas att resultaten i viss mån påverkas av vad som betraktas som ett socialt önskvärt svar. Detta gäller exempelvis hot och trakasserier, eftersom bara situationer som upplevts som hotfulla ska redovisas. Med tanke på att män i större utsträckning än kvinnor tycks tona ned sin rädsla för brott (Sutton och Farall 2004) är det möjligt att män också är mindre benägna att medge att de upplevt en händelse som hotfull. Som representant för ett politiskt parti kan man ha anledning att antingen uppge utsatthet i syfte att förstärka bilden av sitt parti som utsatt, eller låta bli att redovisa utsatthet, exempelvis av rädsla för att skrämja bort nya potentiella förtroendevalda (Brå 2017a).

³ Logistisk regression resulterar i oddskvoter, men skillnader i risk är mer lättbegripliga än skillnader i odds. När andelen utsatta är under 10 procent går det att tala om risk fast resultaten redovisas i oddskvoter, eftersom oddskvoter och riskkvoter då är i stort sett desamma (Davies, Crombie och Tavakoli 1998, Zhang och Yu 1998). Men i PTU 2017 utsattes 25 procent, och det kan därför bli missvisande att tala om risk när oddskvoter redovisas. Därför beräknades uppskattade riskkvoter utifrån oddskvoterna (Zhang och Yu 1998). I de bivariata analyserna (se tabell 6 i bilagan) var det möjligt att räkna ut både den sanna riskkvoten och riskkvoten uppskattad från oddskvoten. Resultaten var då desamma oavsett hur riskkvoten togs fram, vilket bekräftar att beräkningen är tillförlitlig.

⁴ Risk att byta eller lämna uppdrag studeras dock enbart totalt, eftersom antalet svarande per kategori annars ibland blir för få.

⁵ Det totala antalet individer som därmed ingår i kortanalysen går inte att ange, eftersom det inte är känt hur många av dem som besvarade PTU 2017 som också deltog i PTU 2013.

⁶ De som utsatts för hot eller trakasserier tillfrågas om vilken typ av hot/trakasserier som den senaste händelsen bestod av. På samma sätt tillfrågas de som utsatts för våld, skadegörelse eller stöld om vilken typ av våld/skadegörelse/stöld som den senaste händelsen bestod av. Analysen av händelser avser alltså max två händelser per person och år: en händelse som avser hot eller trakasserier och en som avser våld, skadegörelse eller stöld.

⁷ Olika omgångar av PTU kan inte läggas ihop vid analys av individer för att det inte går att se om samma person besvarat båda omgångarna, eftersom materialet är avidentifierat och saknar kodnyckel.

⁸ I logistiska regressioner på PTU 2013 ingick inte kommungrupp, eftersom bortfallet var större än antalet som tillhörde en storstad. Om variabeln hade ingått hade den därför lett till minskad istället för ökad information (eftersom individer med bortfall exkluderas vid logistisk regression). Till skillnad från rapporten för PTU 2017, där inget bortfall förekom på variabeln, redovisades kommungrupp inte heller i rapporten för PTU 2013 (Brå 2014, 2017b).

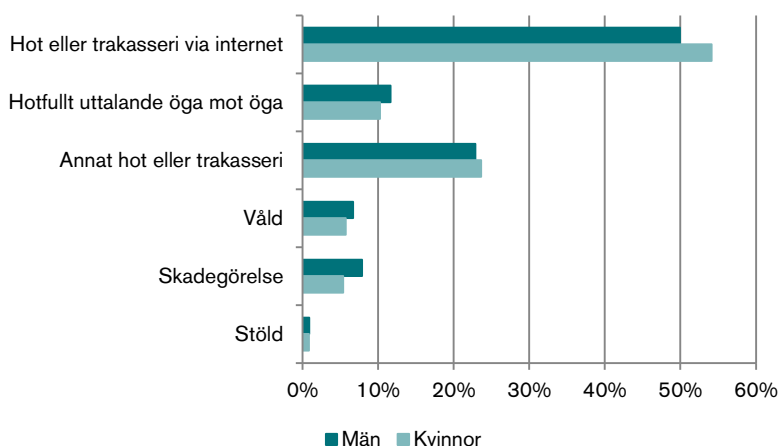
Politikers utsatthet

Här presenteras först eventuella skillnader i den typ av händelser som kvinnor respektive män utsätts för inom ramen för sitt politiska uppdrag. Därefter redovisas om det finns könsskillnader i risken att utsättas när hänsyn tas till sådant som partitillhörighet och att vara omskriven i medierna eller i sociala medier.

Små skillnader i vilka händelser kvinnor och män utsätts för

Hot och trakasserier är den typ av händelser som politiker oftast utsätts för i sitt uppdrag, oavsett kön (85 % av männen och 88 % av kvinnorna). Det rör sig då oftast om hot eller trakasserier via internet (se figur 1), såväl för kvinnor som för män. Hot och trakasserier via internet står dock för en något större andel av händelserna som drabbar kvinnorna än männen. Av de händelser som män drabbas av står istället skadegörelse för en större andel, jämfört med de händelser som drabbar kvinnor.

Figur 1. Händelser bland utsatta politiker, uppdelade efter typ och kön. Källa: PTU 2013 och 2017.



Att det i viss mån förekommer skillnader i vilka händelser som de politiskt förtroendevalda utsätts för behöver inte bero på deras könstillhörighet. En annan förklaring kan finnas i omständigheter som skiljer sig åt för kvinnor respektive män, och som i sin tur påverkar risken att utsättas för olika typer av händelser. Till exempel skulle kvinnors något större aktivitet på internet (se tabell 7 i bilagan) kunna bidra till att händelser som drabbat kvinnor består av hot

eller trakasserier via internet i något större utsträckning än för män.

Kvinnor har marginellt större risk att utsättas

Som tidigare nämnts syns i stort sett ingen könsskillnad i andelen politiskt förtroendevalda som uppger att de utsatts (Brå 2017a). Men samtidigt finns flera omständigheter som tycks påverka risken att utsättas, och som fördelar sig olika mellan kvinnor och män. Risken att utsättas är till exempel större bland dem som är omskrivna i medierna eller i sociala medier, och bland dem som är kända hos allmänheten, samtidigt som män oftare än kvinnor uppger att de är både omskrivna och kända hos allmänheten (se tabell 6 och 7 i bilagan).⁹ För att kunna ta reda på om kvinnor och män har olika stor risk att utsättas, allt annat lika, kontrolleras här för sådana skillnader.

Politiskt förtroendevalda kvinnor hade 2016 marginellt större risk att utsättas än män, när andra faktorer kontrolleras (se tabell 1). Kvinnors något större risk att utsättas (riskkvot 1,1) innebär att om 25 procent av männen utsatts, blir andelen utsatta kvinnor 28 procent, allt annat lika.¹⁰ Även 2012 hade kvinnor marginellt större risk än män att utsättas som politiker (se tabell 9 i bilagan). Det går dock inte att med säkerhet hävda att det är könstillhörighet i sig som orsakar den något större risken att utsättas som politiker (så kallad kausalitet). Även om flera betydelsefulla faktorer kontrollerades för kan det nämligen fortfarande finnas ytterligare omständigheter som påverkar risken att utsättas och som skiljer sig mellan kvinnor och män.

Andra grupper med större risk att utsättas som politiker är yngre och personer med utländsk bakgrund. Men bortsett från att yngre har mycket större risk att utsättas, verkar det inte vara demografisk tillhörighet som har störst betydelse. Risken att utsättas är istället störst för dem som är aktiva på internet eller i sociala medier, är omskrivna eller omtalade i medierna eller i sociala medier, eller är förtroendevalda för Sverigedemokraterna. Resultaten kan dock påverkas av att svarsfrekvensen är lägre både bland yngre och bland förtroendevalda för Sverigedemokraterna, eftersom utsatthetens nivå skulle kunna vara annorlunda bland dem som besvarade enkäten (Brå 2017b).

För att upptäcka om det finns könsskillnader i vilka omständigheter som är relaterade till större utsatthet, utfördes även separata analyser på kvinnor och män. Resultaten visar i stort sett att samma faktorer tycks påverka kvinnors och mäns risk att utsättas, och att riskfaktorerna oftast verkar ha ungefär lika stor betydelse. Två tydliga könsskillnader syns dock i vad som tycks påverka risken att utsättas 2016: utländsk bakgrund ökade mäns men inte kvinnors risk att utsättas, medan att vara förtroendevald för Vänsterpartiet ökade kvinnors men inte mäns risk att utsättas (se tabell 1). Däremot syns inte någon tydlig könsskillnad i huruvida utländsk bakgrund ökade risken att utsättas 2012, och det verkar alltså inte röra sig om något stabilt samspel mellan kön och utländsk bakgrund (se tabell 9 i bilagan).¹¹

⁹ Att förtroendevalda kvinnor mer sällan än män uppger att de är omskrivna i medierna bekräftas av att 34 procent av politikerna i svensk nyhetsrapportering är kvinnor (Edström och Jacobsson 2015).

¹⁰ I PTU uppger 25 procent av männen att de utsatts. För att få fram den andel utsatta kvinnor som riskökningen motsvarar, multipliceras andelen utsatta män med riskkvoten ($25 \% \times 1,13 = 28 \%$).

¹¹ Resultaten för utsattheten 2012 skiljer sig också från utsattheten 2016 på andra sätt; att tillhöra Moderaterna eller Miljöpartiet ökade nämligen kvinnors men inte mäns risk att utsättas 2012.

Tabell 1. Risk att utsättas (riskkvot) när övriga faktorer konstanthålls i multivariat logistisk regression. Källa: PTU 2017.

	Totalt	Män	Kvinnor
Kön			
Män (referensgrupp)	1,0		
Kvinnor	1,1 **		
Ålder			
39 år eller yngre	2,0 ***	1,9 ***	2,1 ***
40 till 59 år	1,6 ***	1,6 ***	1,7 ***
60 år eller äldre (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Svensk/utländsk bakgrund			
Svenskfödda med minst en svenskfödd förälder (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Utrikesfödda eller svenskfödda med två utrikesfödda föräldrar	1,2 *	1,3 **	1,0
Förtroendeuppdragets omfattning			
Fritid (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Deltid	1,3 ***	1,2 *	1,3 **
Heltid	1,4 ***	1,5 ***	1,2
Aktiv på internet/i sociala medier			
Mycket eller ganska	1,9 ***	1,9 ***	1,9 ***
Lite eller inte alls (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Omskriven/omtalad			
Mycket eller ganska	2,2 ***	2,2 ***	2,3 ***
Lite eller inte alls (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Känd hos allmänheten			
Mycket eller ganska	1,4 ***	1,5 ***	1,4 ***
Lite eller inte alls (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Typ av politiskt förtroendeuppdrag			
Riksdagsledamöter	1,6 **	1,5	1,8 **
Kommun- eller landstingspolitiker med ordförandeposition	1,3 ***	1,2 *	1,4 ***
Övriga kommun- eller landstingspolitiker (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Kommungrupp			
Storstadskommun	1,7 ***	1,7 ***	1,7 ***
Övriga kommuner (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Partitillhörighet			
Centerpartiet	0,7 ***	0,6 ***	0,8
Kristdemokraterna	0,7 **	0,8	0,6 *
Liberalerna	0,9	0,9	0,9
Moderaterna	1,0	0,9	1,0
Miljöpartiet	1,2 *	1,2	1,3
Socialdemokraterna (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Sverigedemokraterna	2,1 ***	2,0 ***	2,3 ***
Vänsterpartiet	1,1	0,9	1,4 *
Övriga partier	1,0	0,8	1,2

Fotnot: Riskkvot: 1,0 = lika stor risk att utsättas som referensgruppen, < 1,0 = mindre risk, > 1,0 större risk. Statistisk signifikans: * = p < 0,05, ** = p < 0,01, *** = p < 0,001. Pseudo R2-värde (Nagelkerke) 0,27.

Hot och trakasserier står för kvinnors något större risk

Politiskt förtroendevalda kvinnor hade marginellt större risk än män att utsättas för hot eller trakasserier både 2016 (se tabell 2) och 2012 (se tabell 10 i bilagan). Skillnaden (riskkvot 1,1) innebär att om andelen utsatta män är 24 procent blir andelen utsatta kvinnor 27 procent, allt annat lika. Resultaten för hot och trakasserier skiljer sig alltså inte från resultaten för utsatthet totalt, vilket har att göra med att det är vanligast att utsättas för just hot eller trakasserier.

Liksom vad gäller utsattheten totalt sett, verkar risken att utsättas för hot eller trakasserier påverkas avsevärt mer av andra faktorer än kön. Risken att utsättas är som mest förhöjd bland dem som är yngre, är aktiva på internet eller i sociala medier, är omskrivna eller omtalade i medierna eller i sociala medier, eller är förtroendevalda för Sverigedemokraterna. Utöver kvinnor och yngre utgör också personer med utländsk bakgrund en grupp som har förhöjd risk att utsättas för hot eller trakasserier inom ramen för sitt politiska uppdrag.

Kvinnors respektive mäns risk att utsättas för hot eller trakasserier verkar i de flesta fall påverkas av samma faktorer. Två könsskillnader syns dock i vad som påverkade risken att utsättas 2016: utländsk bakgrund ökade mäns men inte kvinnors risk att utsättas, medan att vara förtroendevald för Vänsterpartiet ökade kvinnors men inte mäns risk att utsättas. Däremot syns ingen könsskillnad i hur utländsk bakgrund påverkar risken att utsättas för hot eller trakasserier 2012 (se tabell 10 i bilagan).

Tabell 2. Risk att utsättas för *hot eller trakasserier* (riskkvot) när övriga faktorer konstanthålls i multivariat logistisk regression. Källa: PTU 2017.

	Totalt	Män	Kvinnor
Kön			
Män (referensgrupp)	1,0		
Kvinnor	1,1 ***		
Ålder			
39 år eller yngre	2,0 ***	1,9 ***	2,1 ***
40 till 59 år	1,7 ***	1,6 ***	1,7 ***
60 år eller äldre (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Svensk/utländsk bakgrund			
Svenskfödda med minst en svenskfödd förälder (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Utrikesfödda eller svenskfödda med två utrikesfödda föräldrar	1,2 *	1,3 **	1,0
Förtroendeuppdragets omfattning			
Fritid (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Deltid	1,3 ***	1,2 *	1,3 **
Heltid	1,3 ***	1,5 ***	1,1
Aktiv på internet/i sociala medier			
Mycket eller ganska	1,9 ***	1,9 ***	1,9 ***
Lite eller inte alls (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Omskriven/omtalad			
Mycket eller ganska	2,3 ***	2,3 ***	2,4 ***
Lite eller inte alls (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Känd hos allmänheten			
Mycket eller ganska	1,4 ***	1,4	1,3 ***
Lite eller inte alls (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Typ av politiskt förtroendeuppdrag			
Riksdagsledamöter	1,7 ***	1,5 *	1,9 ***
Kommun- eller landstingspolitiker med ordförandeposition	1,3 ***	1,2 **	1,5 ***
Övriga kommun- eller landstingspolitiker (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Kommungrupp			
Storstadskommun	1,7 ***	1,7 **	1,7 ***
Övriga kommuner (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Partitillhörighet			
Centerpartiet	0,7 ***	0,7 ***	0,8 *
Kristdemokraterna	0,7 *	0,8	0,6 *
Liberalerna	0,9	0,9	0,9
Moderaterna	1,0	1,0	1,0
Miljöpartiet	1,2 *	1,2	1,3
Socialdemokraterna (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Sverigedemokraterna	2,0 ***	1,9 ***	2,2 ***
Vänsterpartiet	1,1	0,9	1,4 *
Övriga partier	1,0	0,8	1,3

Fotnot: 1,0 = lika stor risk att utsättas som referensgruppen, < 1,0 = mindre risk, > 1,0 = större risk. Statistisk signifikans: * = p < 0,05, ** = p < 0,01, *** = p < 0,001. Pseudo R2-värde (Nagelkerke) 0,27.

Som tidigare nämnts var det en större andel hot eller trakasserier via internet bland händelserna som drabbade kvinnorna än bland händelserna som drabbade männen (se sida 8). Detta talar för att kvinnors större risk att utsättas kanske i första hand är internetrelaterad. Därför undersöktes även eventuell könsskillnad i risken att utsättas för hot eller trakasserier via internet (se tabell 8 i bilagan). Resultatet visar att kvinnor har marginellt större risk än män att utsättas för hot eller trakasserier via internet. Skillnaden (riskkvot 1,2) innebär att om 17 procent av männen utsatts har 20 procent av kvinnorna utsatts. Kvinnors större risk i förhållande till män är alltså något tydligare för hot och trakasserier via internet än för hot och trakasserier generellt. Men resultatskillnaden är mycket liten, och kvinnors marginellt större risk att utsättas verkar därför gälla hot och trakasserier generellt, inte specifikt internetrelaterade sådana.

Ingen könsskillnad i våld, skadegörelse och stöld

Andelen som uppger att de utsatts för våld, skadegörelse eller stöld är större bland män än bland kvinnor (Brå 2017a). Men när hänsyn tas till faktorer som partitillhörighet och att vara känd hos allmänheten syns inte längre någon sådan skillnad mellan kvinnor och män (se tabell 3 nedan och tabell 11 i bilagan). Den ursprungliga skillnaden verkar alltså inte bero på köns- tillhörighet i sig, utan på att faktorer med betydelse för den här typen av utsatthet fördelar sig olika bland kvinnor respektive män.

De faktorer som framförallt ökar risken att utsättas för våld, skadegörelse eller stöld som politiker är istället att vara yngre, vara aktiv på internet eller i sociala medier, vara omskriven eller omtalad i medierna eller i sociala medier, vara känd hos allmänheten och i synnerhet att vara förtroendevald för Sverigedemokraterna. Utöver yngre utgör också personer med utländsk bakgrund en grupp som har större risk att utsättas.¹²

Kvinnors respektive mäns risk att utsättas för våld, skadegörelse och stöld verkar i stort sett påverkas av samma omständigheter. Vissa faktorer ser visserligen ut att ha ökat kvinnors men inte mäns risk att utsättas för våld, skadegörelse eller stöld 2016 (se tabell 3), men detsamma gällde inte 2012 (se tabell 11 i bilagan), vilket tyder på att resultaten bör tolkas med försiktighet.¹³ Andelen utsatta är förhållandevis liten, och därför kan kategorier med färre svaranden, såsom riksdagsledamöter och vissa politiska partier, vara instabila över tid när de dessutom delas upp på kvinnor och män.

¹² Den större risken för våld, skadegörelse eller stöld bland personer med utländsk bakgrund är dock bara statistiskt signifikant när utsattheten 2012 studeras (se tabell 11 i bilagan).

¹³ Till exempel tycks rollen som riksdagsledamot öka kvinnornas men inte männens risk att utsättas för våld, skadegörelse eller stöld 2016 (se tabell 3), men när samma analys utförs på utsattheten 2012 ser motsatsen ut att gälla (se bilaga tabell 11).

Tabell 3. Risk att utsättas för *våld, skadegörelse eller stöld* (riskkvot) när övriga faktorer konstanthålls i multivariat logistisk regression. Källa: PTU 2017.

	Totalt	Män	Kvinnor
Kön			
Män (referensgrupp)	1,0		
Kvinnor	1,0		
Ålder			
39 år eller yngre	2,0 ***	1,9 *	2,2 *
40 till 59 år	1,8 ***	2,0 ***	1,5
60 år eller äldre (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Svensk/utländsk bakgrund			
Svenskfödda med minst en svenskfödd förälder (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Utrikesfödda eller svenskfödda med två utrikesfödda föräldrar	1,4	1,5	1,2
Förtroendeuppdragets omfattning			
Fritid (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Deltid	1,2	1,0	1,6
Heltid	1,5 *	1,6 *	1,4
Aktiv på internet/i sociala medier			
Mycket eller ganska	1,8 ***	1,7 ***	1,9 **
Lite eller inte alls (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Omskriven/omtalad			
Mycket eller ganska	2,0 ***	2,2 ***	1,6
Lite eller inte alls (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Känd hos allmänheten			
Mycket eller ganska	2,3 ***	2,4 ***	2,2 **
Lite eller inte alls (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Typ av politiskt förtroendeuppdrag			
Riksdagsledamöter	1,4	0,9	2,4 *
Kommun- eller landstingspolitiker med ordförandeposition	1,1	0,9	1,5
Övriga kommun- eller landstingspolitiker (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Kommungrupp			
Storstadskommun	1,1	1,2	1,0
Övriga kommuner (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Partitillhörighet			
Centerpartiet	0,5 *	0,3 *	0,8
Kristdemokraterna	0,3 *	0,3	0,2
Liberalerna	0,9	1,1	0,8
Moderaterna	1,0	0,9	1,3
Miljöpartiet	1,5	1,7	1,1
Socialdemokraterna (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Sverigedemokraterna	6,5 ***	5,9 ***	8,1 ***
Vänsterpartiet	1,2	0,9	1,6
Övriga partier	1,8 *	2,0 *	1,3

Fotnot: 1,0 = lika stor risk att utsättas som referensgruppen, < 1,0 = mindre risk, > 1,0 = större risk.
 Statistisk signifikans: * = p < 0,05, ** = p < 0,01, *** = p < 0,001. Pseudo R2-värde (Nagelkerke) 0,18.

Att byta eller lämna politiska uppdrag

I det här avsnittet undersöks om kvinnor och män, allt annat lika, har olika stor risk att byta eller lämna politiska uppdrag med anledning av utsatthet eller oro. Först undersöks eventuell könsskillnad i risken att *överväga* att byta eller lämna uppdrag, därefter om det finns någon skillnad i risken att verkligen byta eller lämna uppdrag.

Kvinnor överväger oftare att byta eller lämna uppdrag

Risken att politiker ska överväga att byta eller lämna uppdrag är större för kvinnor än för män, när hänsyn samtidigt tas till faktorer som partitillhörighet och att vara omskriven i medierna (se tabell 4 nedan och tabell 12 i bilagan). Riskökningen (riskkvot 1,6) innebär att om 8 procent av männen övervägt att byta eller lämna uppdrag med anledning av utsatthet eller oro, blir motsvarande andel bland kvinnorna 12 procent, allt annat lika. Könsskillnaden är alltså större i risken att överväga att byta eller lämna uppdrag än i risken att utsättas (riskkvot 1,6 jämfört med 1,1).

Liksom risken att utsättas är risken att överväga att byta eller lämna uppdrag också större för personer som är yngre eller har utländsk bakgrund. Det som medför störst risk för att överväga detta är att vara yngre, omskriven i medierna eller i sociala medier och förtroendevald för Sverigedemokraterna.

Överlag verkar samma faktorer ha betydelse för kvinnor som för män. Att vara riksdagsledamot *minskade* dock mäns men inte kvinnors risk, både 2013 och 2017. Risken att överväga att byta eller lämna uppdrag är alltså mindre för män om de är riksdagsledamöter, trots att män som är riksdagsledamöter har större risk att utsättas (se tabell 1 på s. 10 och tabell 9 i bilagan). Det talar för att det inte bara är utsattheten i sig som ligger bakom ifall politiker överväger att byta eller lämna uppdrag med anledning av utsatthet eller oro.¹⁴

¹⁴ En annan könsskillnad som syns 2017 är att kvinnors risk att överväga att byta eller lämna uppdrag, men inte mäns, verkade större bland förtroendevalda för Moderaterna (se tabell 4). Eftersom någon sådan könsskillnad inte syntes 2013, verkar denna könsskillnad dock inte vara stabil (se tabell 12 i bilagan).

Tabell 4. Risk att överväga byta eller lämna uppdrag med anledning av utsatthet eller oro (riskkvot) när övriga faktorer konstanthålls i multivariat logistisk regression. Källa: PTU 2017.

	Totalt	Män	Kvinnor
Kön			
Män (referensgrupp)	1,0		
Kvinnor	1,6 ***		
Ålder			
39 år eller yngre	3,3 ***	2,5 ***	4,4 ***
40 till 59 år	2,4 ***	2,0 ***	2,9 ***
60 år eller äldre (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Svensk/utländsk bakgrund			
Svenskfödda med minst en svenskfödd förälder (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Utrikesfödda eller svenskfödda med två utrikesfödda föräldrar	1,3 *	1,2	1,4 *
Förtroendeuppdragets omfattning			
Fritid (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Deltid	1,1	0,9	1,3
Heltid	0,9	0,8	1,0
Aktiv på internet/i sociala medier			
Mycket eller ganska	1,0	1,1	0,9
Lite eller inte alls (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Omskriven/omtalad			
Mycket eller ganska	2,0 ***	2,3 ***	1,7 ***
Lite eller inte alls (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Känd hos allmänheten			
Mycket eller ganska	1,5 ***	1,4 **	1,7 ***
Lite eller inte alls (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Typ av politiskt förtroendeuppdrag			
Riksdagsledamöter	0,7	0,4 *	1,0
Kommun- eller landstingspolitiker med ordförandeposition	1,2 *	1,2	1,2
Övriga kommun- eller landstingspolitiker (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Kommungrupp			
Storstadskommun	1,0	1,4	0,7
Övriga kommuner (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Partitillhörighet			
Centerpartiet	0,9	0,8	1,0
Kristdemokraterna	1,0	1,0	1,0
Liberalerna	1,1	1,2	1,0
Moderaterna	1,2	1,0	1,5 **
Miljöpartiet	1,5 **	1,6 *	1,5 *
Socialdemokraterna (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Sverigedemokraterna	2,2 ***	2,2 ***	1,9 **
Vänsterpartiet	1,2	1,0	1,4
Övriga partier	1,3	1,2	1,3

Fotnot: 1,0 = lika stor risk att utsättas som referensgruppen, < 1,0 = mindre risk, > 1,0 = större risk.
 Statistisk signifikans: * = p < 0,05, ** = p < 0,01, *** = p < 0,001. Pseudo R2-värde (Nagelkerke) 0,11.

Risken att lämna eller byta uppdrag återspeglar delvis utsattheten

Att politiskt förtroendevalda kvinnor oftare *överväger* att byta eller lämna uppdrag med anledning av utsatthet eller oro behöver inte nödvändigtvis resultera i att de faktiskt också gör det i större utsträckning än männen. Därför studeras även risken för att verkligen byta eller lämna politiska uppdrag med anledning av utsatthet eller oro. När andra faktorer kontrolleras är risken att byta eller lämna uppdrag marginellt större bland kvinnor än män, men skillnaden är inte statistiskt signifikant (se tabell 5 nedan och tabell 13 i bilagan). Riskökningen (riskkvot 1,1) innebär att om andelen män som bytt eller lämnat uppdrag är 2,4 procent, blir andelen kvinnor 2,7 procent, allt annat lika. Könsskillnaden i risken att *faktiskt* byta eller lämna uppdrag är alltså mindre än i risken att *överväga* att byta eller lämna uppdrag (riskkvot 1,1 jämfört med 1,6). Däremot är den i ungefär samma storlek som skillnaden i risken att utsättas (riskkvot 1,1). Att könsskillnaden i risken att byta eller lämna uppdrag inte är statistiskt signifikant, hänger samman med att det är relativt få som uppger att de bytt eller lämnat uppdrag.¹⁵

Andra grupper med större risk att byta eller lämna uppdrag, utöver kvinnor, är yngre personer och personer med utländsk bakgrund, men för dem med utländsk bakgrund är skillnaden inte statistiskt signifikant. Som tidigare verkar andra faktorer än kön ha avsevärt större betydelse för risken att byta eller lämna uppdrag. Det som medför störst risk är att vara yngre, att vara omskriven i medierna eller i sociala medier, och att vara förtroendevald för Sverigedemokraterna.¹⁶

¹⁵ Att antalet som bytt eller lämnat uppdrag är färre än antalet som utsatts, gör resultatet mindre säkert, eftersom det innebär lägre så kallad *statistisk power*.

¹⁶ Riskfaktorernas styrka skiljer sig något mellan PTU 2017 (se tabell 5) och PTU 2013 (se tabell 13 i bilagan). År 2017 medför även att tillhöra övriga partier dubblerad risk för att byta eller lämna uppdrag, men 2013 var riskökningen inte lika tydlig. Att vara känd hos allmänheten ser 2017 ut att vara en lika stark riskfaktor som att vara omskriven, men 2013 var det en starkare riskfaktor att vara omskriven än att vara känd hos allmänheten.

Tabell 5. Risk att byta eller lämna uppdrag med anledning av utsatthet eller oro (riskkvot) när övriga faktorer konstanthålls i multivariat logistisk regression. Källa: PTU 2017.

	Totalt
Kön	
Män (referensgrupp)	1,0
Kvinnor	1,1
Ålder	
39 år eller yngre	2,7 ***
40 till 59 år	2,3 ***
60 år eller äldre (referensgrupp)	1,0
Svensk/utländsk bakgrund	
Svenskfödda med minst en svenskfödd förälder (referensgrupp)	1,0
Utrikesfödda eller svenskfödda med två utrikesfödda föräldrar	1,4
Förtroendeuppdragets omfattning	
Fritid (referensgrupp)	1,0
Deltid	0,8
Heltid	0,8
Aktiv på internet/i sociala medier	
Mycket eller ganska	1,0
Lite eller inte alls (referensgrupp)	1,0
Omskriven/omtalad	
Mycket eller ganska	1,8 **
Lite eller inte alls (referensgrupp)	1,0
Känd hos allmänheten	
Mycket eller ganska	1,8 **
Lite eller inte alls (referensgrupp)	1,0
Typ av politiskt förtroendeuppdrag	
Kommun- eller landstingspolitiker med ordförandeposition	1,0
Övriga kommun- eller landstingspolitiker (referensgrupp)	1,0
Kommungrupp	
Storstadskommun	1,1
Övriga kommuner (referensgrupp)	1,0
Partitillhörighet	
Centerpartiet	0,8
Kristdemokraterna	0,8
Liberalerna	1,1
Moderaterna	1,2
Miljöpartiet	1,1
Socialdemokraterna (referensgrupp)	1,0
Sverigedemokraterna	2,8 ***
Vänsterpartiet	0,4
Övriga partier	2,1 *

Fotnot: Riksdagsledamöter ingår inte i regressionen eftersom för få uppgett att de bytt eller lämnat uppdrag på grund av utsatthet eller oro. Separata regressionsanalyser på kvinnor och män redovisas inte eftersom antalet svarande per kategori blir för få. Riskkvot: 1,0 = lika stor risk att utsättas som referensgruppen, < 1,0 = mindre risk, > 1,0 = större risk. Statistisk signifikans: * = p < 0,05, ** = p < 0,01, *** = p < 0,001. Pseudo R²-värde (Nagelkerke) 0,06.

Avslutande diskussion

Kvinnor tycks ha marginellt större risk än män att utsättas inom ramen för sitt politiska uppdrag, allt annat lika. Det är hot och trakasserier som står för kvinnors något större risk, och vanligast är att drabbas via internet. Även om könsskillnaden är marginell kan det ses som ett demokratiskt problem att en grupp som är underrepresenterad i förhållande till sin befolkningmängd tycks ha något större risk att utsättas som politiker. Även personer som är unga eller har utländsk bakgrund är underrepresenterade inom politiken (SCB 2016b), och dessa grupper tycks också ha större risk att utsättas som politiker. Resultaten visar även att den större risken att utsättas i sin tur leder till större risk att lämna eller byta politiskt uppdrag med anledning av utsatthet eller oro. Skillnaden är dock större när det kommer till att överväga att byta eller lämna uppdrag än att verkligen göra det.

Utöver nivåskillnader i utsatthet för hot och trakasserier kan det också finnas könsskillnader i utsatthetens natur. Hur ofta denna utsatthet är av sexuell natur har dock inte varit möjligt att undersöka inom ramen för denna kortanalys, eftersom det inte ingår någon fråga om detta i PTU. I en studie av politiker i Nya Zeeland var hot om sexuellt våld dock ett återkommande tema i intervjuer med utsatta (Every-Palmer, Barry-Walsh och Pathé 2015). I befolkningen överlag är kvinnor betydligt mer utsatta för sexualbrott än män (Brå 2017c). Däremot finns idag i stort sett bara anekdotisk information om sexualbrott och sexuella trakasserier mot politiker, och det behövs därför fler studier på området (Bardall 2011). Det är också möjligt att hot och trakasserier mot förtroendevalda kvinnor oftare har ett könat innehåll, till exempel att trakasserier av kvinnor oftare innefattar sexistiska tillmälen. I en studie av trakasserande twitterinlägg riktade mot brittiska parlamentsledamöter var män mer utsatta än kvinnor, men de trakasserande meddelanden som riktades mot kvinnor var i större utsträckning könade (McLoughlin och Ward 2017). Om hot och trakasserier mot kvinnor oftare är könade kan det leda till en upplevelse av att som kvinna vara särskilt utsatt. Inom ramen för denna kortanalys har det dock inte heller varit möjligt att undersöka hur ofta hot och trakasserier har ett könat innehåll.

Andra faktorer än kön tycks ha avsevärt större betydelse för risken att utsättas som politiker. Det som verkar ha störst betydelse är att vara yngre, aktiv på internet eller i sociala medier, omskriven eller omtalad i medierna eller i sociala medier samt förtroendevald för Sverigedemokraterna. Detta gäller oavsett kön, eftersom det i stort sett verkar vara samma faktorer som påverkar kvinnors och mäns risk att utsättas som politiker. Resultaten är i linje med en norsk undersökning där slutsatsen drogs att vad politiker gör har större betydelse än deras demografiska tillhörighet (Bjørge och Silkoset 2017). Resultaten stämmer också överens med en tidigare kartläggning av Säpo, enligt vilken utsattheten är större bland politiker som är exponerade i medierna, ansvariga för känsliga eller kontroversiella frågor samt förtroendevalda för

Sverigedemokraterna (Säpo 2008). Även i den brittiska studien om trakasserier via Twitter fanns en tydlig relation mellan trakasserier och att vara omtalad (McLoughlin och Ward 2017).

Referenser

Adams, S. J., Hazelwood, T. E., Pitre, N. L., Bedard, T. E., & Landry, S. D. (2009). "Harassment of Members of Parliament and the Legislative Assemblies in Canada by individuals believed to be mentally disordered". *The Journal of Forensic Psychiatry & Psychology*, 20(6), s. 801–814.

Bardall, G. (2011). *Breaking the mold: Understanding gender and electoral violence*. Washington, DC: International Foundation for Electoral Systems (IFES).

Bjarnegård, E. (2017). "Gender and election violence: Advancing the comparative agenda". *Comparative Politics Newsletter*, 27(1), s. 11–15.

Bjørge, T. och Silkoset, E. (2017). *Trusler og trusselhendelser mot politikere. En spørreundersøkelse blant stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer*. Oslo: Politihøgskolen.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2014). *Politikernas trygghetsundersökning 2013. Teknisk rapport*. Rapport 2014:16. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2017a). *Politikernas trygghetsundersökning 2017. Förtroendevaldas utsatthet och oro för trakasserier, hot och våld 2016*. Rapport 2017:9. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2017b). *Politikernas trygghetsundersökning 2017. Teknisk rapport*. Rapport 2017:10. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2017c). *Nationella trygghetsundersökningen 2017. Om utsatthet, otrygghet och förtroende*. Rapport 2018:1. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Davies, H. T. O., Crombie, I. K. och Tavakoli, M. (1998). "When can odds ratios mislead?". *Bmj*, 316(7136), s. 989–991.

Edström, M. och Jacobsson, J. (2015). *Räkna med kvinnor 2015. Global Media Monitoring Project 2015. Nationell rapport Sverige*. Göteborg: Göteborgs universitet.

Every-Palmer, S., Barry-Walsh, J., och Pathé, M. (2015). "Harassment, stalking, threats and attacks targeting New Zealand politicians: A mental health issue". *Australian & New Zealand Journal of Psychiatry*, 49(7), s. 634–641.

James, D. V., Sukhwal, S., Farnham, F. R., Evans, J., Barrie, C., Taylor, A. och Wilson, S. P. (2016). "Harassment and stalking of Members of the United Kingdom Parliament: associations and consequences". *The Journal of Forensic Psychiatry & Psychology*, 27(3), s. 309–330.

McLoughlin, L. och Ward, S. (2017). "Turds, traitors and tossers: The abuse of UK MPs via Twitter". *European Consortium of Political Research Joint Sessions*, 25–29 April 2017. Nottingham: University of Nottingham.

Midi, H., Sarkar, S. K. och Rana, S. (2010). "Collinearity diagnostics of binary logistic regression model". *Journal of Interdisciplinary Mathematics*, 13(3), s. 253–267.

Regeringen (2014). *Mål för jämställdhet*. Hämtat den 8 januari 2018 från: <http://www.regeringen.se/regeringens-politik/jamstallldhet/mal-for-jamstallldhet/>.

Statistiska centralbyrån, SCB (2016a). *På tal om kvinnor och män 2016*. Örebro: Statistiska centralbyrån.

Statistiska centralbyrån, SCB (2016b). *Demokratins representanter – en studie av representativitet, delaktighet och syn på uppdraget*. Örebro: Statistiska centralbyrån.

Sutton, R. M. och Farrall, S. (2004). "Gender, socially desirable responding and the fear of crime: Are women really more anxious about crime?" *British Journal of Criminology*, 45(2), s. 212–224.

Säkerhetspolisen, Säpo (2008). *Hot mot förtroendevalda*. Stockholm: Säkerhetspolisen.

Zhang, J. och Yu, K. F. (1998). "What's the relative risk? A method of correcting the odds ratio in cohort studies of common outcomes". *Jama*, 280(19), s. 1690–1691.

Bilaga

Tabell 6. Risk att utsättas alternativt byta eller lämna uppdrag på grund av utsatthet eller oro (riskkvot) enligt bivariat logistisk regression. Källa: PTU 2017.

	Utsatthet totalt	Hot eller trakasserier	Våld, skadegörelse eller stöld	Övervägt byta eller lämna uppdrag	Bytt eller lämnat uppdrag
Kön					
Män (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Kvinnor	1,0	1,0	0,8 *	1,4 ***	1,0
Ålder					
39 eller yngre	2,1 ***	2,2 ***	2,5 ***	3,2 ***	2,4 ***
40 till 59	1,8 ***	1,9 ***	2,1 ***	2,4 ***	2,3 ***
60 eller äldre (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Svensk/utländsk bakgrund					
Svenskfödda med minst en svenskfödd förälder (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Utrikesfödda eller svenskfödda med två utrikesfödda föräldrar	1,2 **	1,2 **	1,5 *	1,4 ***	1,6
Förtroendeuppdragets omfattning					
Fritid (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Deltid	1,8 ***	1,8 ***	1,5 **	1,5 ***	1,0
Heltid	3,0 ***	3,1 ***	3,2 ***	1,9 ***	1,5
Aktiv på internet/i sociala medier					
Mycket eller ganska	2,6 ***	2,7 ***	3,0 ***	1,6 ***	1,4 *
Lite eller inte alls (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Omskriven/omtalad					
Mycket eller ganska	3,0 ***	3,1 ***	3,3 ***	2,3 ***	2,1 ***
Lite eller inte alls (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Känd hos allmänheten					
Mycket eller ganska	1,6 ***	1,6 ***	2,4 ***	1,5 ***	1,7 ***
Lite eller inte alls (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Typ av politiskt förtroendeuppdrag					
Riksdagsledamöter	3,1 ***	3,2 ***	3,5 ***	1,3	-
Kommun- eller landstingspolitiker med ordförandeposition	1,7 ***	1,8 ***	1,3 *	1,4 ***	1,1
Övriga kommun- eller landstingspolitiker (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Kommungrupp					
Storstadskommun	2,1 ***	2,1 ***	1,6	1,2	1,1
Övriga kommuner (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Partitillhörighet					
Centerpartiet	0,7 ***	0,8 ***	0,5 **	0,9	0,8
Kristdemokraterna	0,8 *	0,8	0,3 *	0,9	0,7
Liberalerna	1,0	1,0	0,9	1,0	1,1
Moderaterna	1,0	1,0	1,0	1,1	1,1
Miljöpartiet	1,3 **	1,3 **	1,5	1,6 ***	1,0
Socialdemokraterna (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Sverigedemokraterna	1,8 ***	1,7 ***	5,0 ***	1,8 ***	2,6 ***
Vänsterpartiet	1,2 *	1,2 *	1,2	1,2	0,4
Övriga partier	0,8	0,8	1,4	1,1	2,0 *

Fotnot: Riksdagsledamöter ingår inte i de bivariata regressionerna över risk att ha bytt eller lämnat uppdrag. 1,0 = lika stor risk att utsättas som referensgruppen, < 1,0 = mindre risk, > 1,0 = större risk. Statistisk signifikans: * = p < 0,05, ** = p < 0,01, *** = p < 0,001.

Tabell 7. Eventuell könsskillnad i faktorer med betydelse för utsatthet. Källa: PTU 2017.

	Män	Kvinnor
Ålder		
39 eller yngre	9,1 %	10,1 %
40 till 59	36,6 %	40,9 %
60 eller äldre (referensgrupp)	54,3 %	48,9 %
Svensk/utländsk bakgrund		
Svenskfödda med minst en svenskfödd förälder (referensgrupp)	92,4 %	89,9 %
Utrikesfödda eller svenskfödda med två utrikesfödda föräldrar	7,6 %	10,1 %
Förtroendeuppdragets omfattning		
Fritid (referensgrupp)	70,1 %	70,6 %
Deltid	18,9 %	17,3 %
Heltid	11,1 %	12,1 %
Aktiv på internet/i sociala medier		
Mycket eller ganska	27,4 %	29,5 %
Lite eller inte alls (referensgrupp)	72,6 %	70,5 %
Omskriven/omtalad		
Mycket eller ganska	24,9 %	19,4 %
Lite eller inte alls (referensgrupp)	75,1 %	80,6 %
Känd hos allmänheten		
Mycket eller ganska	58,2 %	50,1 %
Lite eller inte alls (referensgrupp)	41,8 %	49,9 %
Typ av politiskt förtroendeuppdrag		
Riksdagsledamöter	1,7 %	2,3 %
Kommun- eller landstingspolitiker med ordförandeposition	22,4 %	19,6 %
Övriga kommun- eller landstingspolitiker (referensgrupp)	75,9 %	78,1 %
Kommungrupp		
Storstadskommun	2,4 %	3,4 %
Övriga kommuner (referensgrupp)	97,6 %	96,6 %
Partitillhörighet		
Centerpartiet	11,4 %	12,1 %
Kristdemokraterna	4,3 %	4,1 %
Liberalerna	5,8 %	6,4 %
Moderaterna	21,2 %	17,2 %
Miljöpartiet	5,1 %	7,1 %
Socialdemokraterna (referensgrupp)	32,0 %	39,3 %
Sverigedemokraterna	9,7 %	3,5 %
Vänsterpartiet	5,5 %	7,1 %
Övriga partier	4,9 %	3,3 %

Tabell 8. Risk att utsättas för *hot eller trakasserier via internet* (riskkvot) när övriga faktorer konstanthålls i multivariat logistisk regression. Källa: PTU 2017.

	Totalt	Män	Kvinnor
Kön			
Män (referensgrupp)	1,0		
Kvinnor	1,2 **		
Ålder			
39 eller yngre	2,7 ***	2,7 ***	2,7 ***
40 till 59	2,0 ***	2,0 ***	2,0 ***
60 eller äldre (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Svensk/utländsk bakgrund			
Svenskfödda med minst en svenskfödd förälder (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Utrikesfödda eller svenskfödda med två utrikesfödda föräldrar	1,0	1,1	0,9
Förtroendeuppdragets omfattning			
Fritid (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Deltid	1,3 ***	1,4 ***	1,2
Heltid	1,4 ***	1,6 ***	1,2
Aktiv på internet/i sociala medier			
Mycket eller ganska	2,3 ***	2,3 ***	2,3 ***
Lite eller inte alls (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Omskriven/omtalad			
Mycket eller ganska	2,7 ***	2,6 ***	2,7 ***
Lite eller inte alls (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Känd hos allmänheten			
Mycket eller ganska	1,5 ***	1,6 ***	1,4 ***
Lite eller inte alls (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Typ av politiskt förtroendeuppdrag			
Riksdagsledamöter	1,9 ***	1,8 *	2,1 **
Kommun- eller landstingspolitiker med ordförandeposition	1,4 ***	1,3 **	1,5 ***
Övriga kommun- eller landstingspolitiker (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Kommungrupp			
Storstadskommun	1,9 ***	1,9 ***	1,9 ***
Övriga kommuner (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Partitillhörighet			
Centerpartiet	0,7 **	0,7 **	0,8
Kristdemokraterna	0,7 *	0,7	0,7
Liberalerna	1,0	1,0	0,9
Moderaterna	1,0	1,0	1,1
Miljöpartiet	1,3 *	1,2	1,4
Socialdemokraterna (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Sverigedemokraterna	1,7 ***	1,5 ***	2,1 ***
Vänsterpartiet	1,1	0,8	1,5 *
Övriga partier	1,3	1,1	1,6 *

Fotnot: 1,0 = lika stor risk att utsättas som referensgruppen, < 1,0 = mindre risk, > 1,0 = större risk. Statistisk signifikans: * = p < 0,05, ** = p < 0,01, *** = p < 0,001. Pseudo R2-värde (Nagelkerke) 0,30.

Tabell 9. Risk att utsättas (riskkvot) när övriga faktorer konstanthålls i multivariat logistisk regression. Källa: PTU 2013.

	Totalt	Män	Kvinnor
Kön			
Män (referensgrupp)	1,0		
Kvinnor	1,2 ***		
Ålder			
39 eller yngre	2,0 ***	2,0 ***	1,9 ***
40 till 59	1,5 ***	1,4 ***	1,6 ***
60 eller äldre (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Svensk/utländsk bakgrund			
Svenskfödda med minst en svenskfödd förälder (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Utrikesfödda eller svenskfödda med två utrikesfödda föräldrar	1,2 *	1,2	1,3 *
Förtroendeuppdragets omfattning			
Fritid (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Deltid	1,5 ***	1,4 ***	1,6 ***
Heltid	2,0 ***	1,8 ***	2,4 ***
Aktiv på internet/i sociala medier			
Mycket eller ganska	1,8 ***	1,7 ***	1,9 ***
Lite eller inte alls (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Omskriven eller omtalad i medierna eller i sociala medier			
Mycket eller ganska	2,1 ***	2,2 ***	2,0 ***
Lite eller inte alls (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Känd hos allmänheten			
Mycket eller ganska	1,4 ***	1,4 ***	1,4 ***
Lite eller inte alls (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Typ av politiskt förtroendeuppdrag			
Riksdagsledamöter	1,5 **	1,9 ***	1,1
Kommun- eller landstingspolitiker med ordförandeposition	1,4 ***	1,3 **	1,5 ***
Övriga kommun- eller landstingspolitiker (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Partitillhörighet			
Centerpartiet	1,0	0,9	1,1
Kristdemokraterna	0,9	0,9	0,9
Liberalerna	1,0	0,8	1,1
Moderaterna	1,1 *	1,0	1,3 **
Miljöpartiet	1,3 *	1,1	1,6 ***
Socialdemokraterna (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Sverigedemokraterna	3,0 ***	2,9 ***	2,7 ***
Vänsterpartiet	1,4 ***	1,2	1,7 ***
Övriga partier	0,9	0,9	0,7

Fotnot: 1,0 = lika stor risk att utsättas som referensgruppen, < 1,0 = mindre risk, > 1,0 = större risk.

Statistisk signifikans: * = p < 0,05, ** = p < 0,01, *** = p < 0,001. Pseudo R²-värde (Nagelkerke) 0,24.

Tabell 10. Risk att utsättas för *hot eller trakasserier* (riskkvot) när övriga faktorer konstanthålls i multivariat logistisk regression. Källa: PTU 2013.

	Totalt	Män	Kvinnor
Kön			
Män (referensgrupp)	1,0		
Kvinnor	1,2 ***		
Ålder			
39 eller yngre	2,0 ***	2,1 ***	2,0 ***
40 till 59	1,5 ***	1,4 ***	1,6 ***
60 eller äldre (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Svensk/utländsk bakgrund			
Svenskfödda med minst en svenskfödd förälder (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Utrikesfödda eller svenskfödda med två utrikesfödda föräldrar	1,2 *	1,2	1,3 *
Förtroendeuppdragets omfattning			
Fritid (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Deltid	1,4 ***	1,3 **	1,5 ***
Heltid	2,0 ***	1,8 ***	2,4 ***
Aktiv på internet/i sociala medier			
Mycket eller ganska	1,8 ***	1,7 ***	2,0 ***
Lite eller inte alls (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Omskriven eller omtalad i medierna eller i sociala medier			
Mycket eller ganska	2,1 ***	2,2 ***	2,0 ***
Lite eller inte alls (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Känd hos allmänheten			
Mycket eller ganska	1,4 ***	1,4 ***	1,3 **
Lite eller inte alls (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Typ av politiskt förtroendeuppdrag			
Riksdagsledamöter	1,6 **	1,9 ***	1,2
Kommun- eller landstingspolitiker med ordförandeposition	1,4 ***	1,3 ***	1,5 ***
Övriga kommun- eller landstingspolitiker (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Partitillhörighet			
Centerpartiet	1,0	0,9	1,1
Kristdemokraterna	0,9	0,9	0,9
Liberalerna	1,0	0,8	1,1
Moderaterna	1,2 *	1,0	1,3 **
Miljöpartiet	1,3 **	1,1	1,7 ***
Socialdemokraterna (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Sverigedemokraterna	2,9 ***	2,8 ***	2,7 ***
Vänsterpartiet	1,4 ***	1,2	1,7 ***
Övriga partier	0,9	0,9	0,8

Fotnot: 1,0 = lika stor risk att utsättas som referensgruppen, < 1,0 = mindre risk, > 1,0 = större risk.
 Statistisk signifikans: * = p < 0,05, ** = p < 0,01, *** = p < 0,001. Pseudo R2-värde (Nagelkerke) 0,24.

Tabell 11. Risk att utsättas för *våld, skadegörelse eller stöld* (riskkvot) när övriga faktorer konstanthålls i multivariat logistisk regression. Källa: PTU 2013.

	Totalt	Män	Kvinnor
Kön			
Män (referensgrupp)	1,0		
Kvinnor	1,0		
Ålder			
39 eller yngre	1,6 *	1,5	2,0
40 till 59	1,1	1,0	1,3
60 eller äldre (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Svensk/utländsk bakgrund			
Svenskfödda med minst en svenskfödd förälder (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Utrikesfödda eller svenskfödda med två utrikesfödda föräldrar	1,8 **	1,6	1,9 *
Förtroendeuppdragets omfattning			
Fritid (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Deltid	1,4	1,2	1,8
Heltid	1,5	1,4	2,0
Aktiv på internet/i sociala medier			
Mycket eller ganska	1,7 ***	1,7 **	1,8 *
Lite eller inte alls (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Omskriven eller omtalad i medierna eller i sociala medier			
Mycket eller ganska	2,4 ***	2,7 ***	1,9 *
Lite eller inte alls (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Känd hos allmänheten			
Mycket eller ganska	1,5 **	1,3	2,1 **
Lite eller inte alls (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Typ av politiskt förtroendeuppdrag			
Riksdagsledamöter	1,5	1,7	1,0
Kommun- eller landstingspolitiker med ordförandeposition	1,1	1,2	0,9
Övriga kommun- eller landstingspolitiker (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Partitillhörighet			
Centerpartiet	0,9	0,8	1,1
Kristdemokraterna	0,6	0,3	1,3
Liberalerna	0,8	0,5	1,4
Moderaterna	1,3	1,0	1,7
Miljöpartiet	1,0	0,7	1,6
Socialdemokraterna (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Sverigedemokraterna	9,3 ***	7,8 ***	12,8 ***
Vänsterpartiet	1,7	1,6	1,9
Övriga partier	1,9	1,5	3,0

Fotnot: 1,0 = lika stor risk att utsättas som referensgruppen, < 1,0 = mindre risk, > 1,0 = större risk.

Statistisk signifikans: * = p < 0,05, ** = p < 0,01, *** = p < 0,001. Pseudo R2-värde (Nagelkerke) 0,14.

Tabell 12. Risk att överväga byta eller lämna uppdrag med anledning av utsatthet eller oro (riskkvot) när övriga faktorer konstanthålls i multivariat logistisk regression. Källa: PTU 2013.

	Totalt	Män	Kvinnor
Kön			
Män (referensgrupp)	1,0		
Kvinnor	1,5 ***		
Ålder			
39 eller yngre	2,7 ***	2,4 ***	3,1 ***
40 till 59	2,1 ***	1,9 ***	2,5 ***
60 eller äldre (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Svensk/utländsk bakgrund			
Svenskfödda med minst en svenskfödd förälder (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Utrikesfödda eller svenskfödda med två utrikesfödda föräldrar	1,5 **	1,7 **	1,3
Förtroendeuppdragets omfattning			
Fritid (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Deltid	1,2	1,1	1,3
Heltid	0,8	0,9	0,7
Aktiv på internet/i sociala medier			
Mycket eller ganska	1,2	1,1	1,2
Lite eller inte alls (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Omskriven eller omtalad i medierna eller i sociala medier			
Mycket eller ganska	1,9 ***	1,8 ***	2,0 ***
Lite eller inte alls (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Känd hos allmänheten			
Mycket eller ganska	1,3 **	1,3 *	1,3 *
Lite eller inte alls (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Typ av politiskt förtroendeuppdrag			
Riksdagsledamöter	0,8	0,6	1,0
Kommun- eller landstingspolitiker med ordförandeposition	1,4 ***	1,4 **	1,4 *
Övriga kommun- eller landstingspolitiker (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Partitillhörighet			
Centerpartiet	1,1	1,1	1,1
Kristdemokraterna	1,2	1,5	0,8
Liberalerna	0,9	1,0	0,9
Moderaterna	1,1	1,1	1,1
Miljöpartiet	1,4	0,9	1,7 *
Socialdemokraterna (referensgrupp)	1,0	1,0	1,0
Sverigedemokraterna	2,6 ***	2,4 ***	3,3 ***
Vänsterpartiet	1,2	1,0	1,4
Övriga partier	1,3	1,5	1,0

Fotnot: 1,0 = lika stor risk att utsättas som referensgruppen, < 1,0 = mindre risk, > 1,0 = större risk.
 Statistisk signifikans: * = p < 0,05, ** = p < 0,01, *** = p < 0,001. Pseudo R2-värde (Nagelkerke) 0,08.

Tabell 13. Risk att *byta eller lämna uppdrag* med anledning av utsatthet eller oro (riskkvot) när övriga faktorer konstant-hålls i multivariat logistisk regression. Källa: PTU 2013.

	Totalt
Kön	
Män (referensgrupp)	1,0
Kvinnor	1,3
Ålder	
39 eller yngre	1,8 *
40 till 59	1,7 **
60 eller äldre (referensgrupp)	1,0
Svensk/utländsk bakgrund	
Svenskfödda med minst en svenskfödd förälder (referensgrupp)	1,0
Utrikesfödda eller svenskfödda med två utrikesfödda föräldrar	1,2
Förtroendeuppdragets omfattning	
Fritid (referensgrupp)	1,0
Deltid	1,1
Heltid	0,5
Aktiv på internet/i sociala medier	
Mycket eller ganska	1,0
Lite eller inte alls (referensgrupp)	1,0
Omskriven eller omtalad i medierna eller i sociala medier	
Mycket eller ganska	2,2 ***
Lite eller inte alls (referensgrupp)	1,0
Känd hos allmänheten	
Mycket eller ganska	1,6 **
Lite eller inte alls (referensgrupp)	1,0
Typ av politiskt förtroendeuppdrag	
Kommun- eller landstingspolitiker med ordförandeposition	1,2
Övriga kommun- eller landstingspolitiker (referensgrupp)	1,0
Partitillhörighet	
Centerpartiet	1,2
Kristdemokraterna	1,1
Liberalerna	0,9
Moderaterna	1,0
Miljöpartiet	1,1
Socialdemokraterna (referensgrupp)	1,0
Sverigedemokraterna	3,3 ***
Vänsterpartiet	1,0
Övriga partier	1,5

Fotnot: Riksdagsledamöter ingår inte i regressionen, eftersom för få uppgett att de bytt eller lämnat uppdrag på grund av utsatthet eller oro. Separata regressioner på kvinnor respektive män utfördes inte, eftersom det antal som bytt eller lämnat blir för litet för flera kategorier. 1,0 = lika stor risk att utsättas som referensgruppen, < 1,0 = mindre risk, > 1,0 = större risk. Statistisk signifikans: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Pseudo R²-värde (Nagelkerke) 0,05.